

УДК 336.73.025.13

М.В. Дубина, канд. екон. наук

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ЧЕРЕЗ АКТИВІЗАЦІЮ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ
ПАРАБАНКІВСЬКИХ ПОСЕРЕДНИКІВ**

М.В. Дубина, канд. екон. наук

Черниговский национальный технологический университет, г. Чернигов, Украина

**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УКРЕПЛЕНИЯ ФИНАНСОВО-
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА ЧЕРЕЗ АКТИВИЗАЦИЮ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СИСТЕМЫ ПАРАБАНКОВСКИХ ПОСРЕДНИКОВ**

Maksym Dubyna, PhD in Economics

Chernihiv National Technological University, Chernihiv, Ukraine

**CONCEPTUAL BASICS OF THE STATE'S FINANCIAL AND ECONOMIC
SECURITY STRENGTHENING THROUGH INTENSIFICATION
OF NON-BANKING FINANCIAL INTERMEDIARIES' ACTIVITIES**

Розглянуто питання зміцнення фінансово-економічної безпеки держави через активізацію діяльності парабанківських посередників, визначено сутність фінансової безпеки системи парабанківських посередників, ідентифіковано основні її елементи, виконано їх опис.

Ключові слова: система парабанківських посередників, фінансово-економічна безпека, парабанківський посередник, податкова безпека, боргова безпека, кредитна безпека, інвестиційна безпека.

Рассмотрены вопросы укрепления финансово-экономической безопасности государства через активизацию деятельности парабанковских посредников, определена сущность финансовой безопасности системы парабанковских посредников, идентифицированы основные ее элементы, выполнено их описание.

Ключевые слова: система парабанковских посредников, финансово-экономическая безопасность, парабанковский посредник, налоговая безопасность, долговая безопасность, кредитная безопасность, инвестиционная безопасность.

Features of strengthening the financial and economic security of the state through the intensification of non-banking financial intermediaries' activities were reviewed, the essence of financial security of the non-banking intermediaries system was defined, its main elements were identified, their description was performed.

Key words: system of non-banking financial intermediaries, financial and economic security, non-banking intermediary, tax security, debt security, the security of credit, investment security.

Постановка проблеми. Система парабанківських посередників є важливою складовою розвитку фінансового ринку, оскільки дає можливість формувати інвестиційні ресурси всередині країни, використовуючи передусім внутрішні кошти фізичних осіб, які на сьогодні знаходяться поза обігом фінансового ринку нашої країни. Враховуючи таку ситуацію, парабанківські посередники відіграють вагомий роль у забезпеченні економічної безпеки держави, зокрема, у частині формування її фінансової компоненти. Більшість із означених фінансових установ у своїй діяльності використовують кошти населення через надання фізичним особам певного спектра фінансових послуг і, таким чином, перетворюють ці залучені кошти в інвестиційні та кредитні ресурси для інших економічних суб'єктів, які мають у них потребу. Отже, функціонування парабанківських посередників дозволяє зміцнювати фінансову безпеку держави за допомогою формування додаткових інвестиційних ресурсів для розвитку реального сектору національної економіки, знижувати залежність від іноземних джерел і, одночасно, залучати додаткові внутрішні джерела фінансування, надаючи можливість їх власникам отримувати додатковий дохід, підвищуючи їх можливості та покращуючи фінансову безпеку таких економічних суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань фінансово-економічної безпеки держави присвячено багато наукових робіт, серед авторів яких, у першу чергу, варто виділити таких: О.І. Барановського, З.С. Варналія, Т.Г. Васильціва, В.А. Гросул, О.І. Драган, А.О. Єпіфанова, А.М. Єрмошенка, М.І. Зубка, О.Є. Користіна,

А.П. Лазареву, І.П. Мойсеєнка, О.Л. Пластун, О.В. Чернявську, Б.П. Ярему та ін. Вивченням особливостей функціонування систем фінансової безпеки окремих парабанківських установ займалися такі науковці: В.В. Баранова, А.М. Єрмошенко, О.І. Барановський та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У працях зазначених авторів на сьогодні фактично не досліджуються питання фінансово-економічної безпеки системи парабанківських посередників, оскільки основна увага концентрується на визначенні особливостей функціонування та зміцнення фінансової безпеки окремих парабанківських посередників. Також недостатньо наукових робіт ґрунтовно досліджують вплив зазначених установ на загальну фінансову безпеку держави.

Мета статті. Метою статті є дослідження сутності фінансової безпеки системи парабанківських посередників та визначення її впливу на формування фінансово-економічної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо більш детально сутність фінансової безпеки держави та особливості її забезпечення через удосконалення функціонування системи парабанківських посередників. Взагалі у науковій літературі накопичено значний масив різнобічної інформації щодо визначення сутності фінансової безпеки держави. Інколи фінансову безпеку держави асоціюють з фінансовою безпекою як універсальною категорією економічної науки, не акцентуючи уваги на певних розбіжностях і не виділяючи такий тип безпеки як лише окремий її вид, виокремлений за суб'єктною ознакою.

Наявність значної кількості різнобічних підходів до обґрунтування змісту фінансової безпеки, її компонентів ускладнюють вивчення цього явища загалом та вимагають формування авторської позиції щодо визначення його сутності з метою поглиблення вже наявних наукових напрацювань для використання їх у дослідженні прикладних аспектів зміцнення фінансової безпеки окремих суб'єктів господарювання, у тому числі і парабанківських посередників. Загалом, у наукових роботах можна знайти використання таких термінів „фінансова безпека держави” та „фінансово-економічна безпека держави”. Аналізуючи наявні трактування зазначених термінів, ми схильні розглядати їх як синонімічні за своєю природою, тому що значних відмінностей між ними, на наше переконання, немає. З урахуванням положень класичної економічної науки, фінансові аспекти існування будь-якого явища є частиною прояву його економічної складової функціонування.

Фінансову безпеку держави, на нашу думку, варто трактувати таким чином: фінансова безпека держави – важлива складова її економічної безпеки, такий стан існування держави, за якого можливим є забезпечення достатніми обсягами фінансових ресурсів її стабільного розвитку в довгостроковій перспективі, задоволення першочергових фінансових потреб та сприяння формуванню передумов для ефективного розвитку національної економіки. Загалом, розуміння конкретних аспектів фінансової безпеки країни можна виконати через визначення її компонентного складу та детального аналізу ідентифікованих складових.

Для фінансової безпеки держави притаманними є такі особливості.

1. Формування достатніх обсягів фінансових ресурсів для стабільного розвитку, що визначає наявність у розпорядженні центральних та місцевих органів влади бюджетних коштів, формування привабливої інвестиційної політики для залучення інвестицій до розвитку національного господарства. Фактично, забезпечення розвитку держави необхідними фінансовими ресурсами є одним з першочергових завдань, вирішення якого є запорукою формування її економічної безпеки. Також сутність цього аспекту полягає у тому, що фінансова безпека держави настає тоді, коли країна може розвиватися з урахуванням наявності доступних фінансових ресурсів, враховуючи як державний сектор економіки, так і приватний бізнес.

2. Задоволення першочергових фінансових потреб держави. Фактично цей аспект виходить із попереднього, але варто зазначити, що у цьому контексті увага акцентується, насамперед, на першочергових фінансових потребах, оскільки забезпечити загалом усі фінансові потреби держави об'єктивно неможливо. Саме тому, на наш погляд, можливість задоволення першочергових фінансових потреб, до числа яких можна віднести такі: оплата боргових зобов'язань, терміни сплати за якими настали, вчасна виплата взятих державою на себе соціальних стандартів, фінансування бюджетної сфери країни загалом, є складовою частиною фінансової безпеки держави. Все це вимагає формування відповідних фондів фінансових ресурсів, оскільки за неможливості країни виконувати свої зобов'язання складно говорити про її фінансову безпеку.

3. Створення передумов для ефективного розвитку національної економіки – враховуючи вищенаведені особливості, фінансова безпека сприяє формуванню передумов для забезпечення економічної безпеки держави та її стабільного розвитку, що може бути визначено через сукупність кількісних та якісних показників функціонування національної економіки.

Розглядаючи фінансову безпеку у вузькому контексті, можна стверджувати, що її зміст полягає у формуванні, насамперед, обсягів необхідних фінансових ресурсів для економіки, що визначає важливість розвитку фінансових відносин між різнобічними економічними суб'єктами у межах національного економічного простору й обумовлює актуальність реалізації системи різнобічних заходів щодо активізації таких відносин та забезпечення їх стабільного розвитку.

Особливо сутність фінансової безпеки можна визначити через дослідження теоретичних та прикладних аспектів її основних компонентів. У науковій літературі на сьогодні немає вичерпного та однозначного переліку складових фінансової безпеки, але більшість учених схиляються до думки, що фінансова безпека – це насамперед: 1) бюджетна безпека; 2) податкова безпека; 3) грошово-кредитна безпека; 4) інвестиційна безпека; 5) депозитна безпека; 6) банківська безпека; 7) валютна безпека; 8) безпека фінансового ринку.

Звичайно, зазначений перелік компонентів фінансової безпеки є дещо дискусійним, оскільки не зрозумілим залишається, наприклад, виокремлення банківської безпеки та безпеки фінансового ринку, частиною функціонування якого і є діяльність банківських установ. Зокрема, у Методичних рекомендаціях щодо оцінювання рівня економічної безпеки України визначено, що фінансова безпека – це такий стан фінансової, грошово-кредитної, бюджетної, валютної, банківської та податкової системи, який може забезпечити ефективне функціонування держави, підтримуючи її економічну стійкість у глобальному середовищі [3, с. 16].

Досліджуючи окремі складові фінансової безпеки держави, можна ще більше поглибити сутність цієї категорії та визначити окремі її специфічні ознаки. Проте у контексті дослідження, що нами проводиться, важливим, передусім, є визначення сутності фінансової безпеки системи парабанківських посередників та її ролі у формуванні національної фінансової безпеки. Варто наголосити, що у вітчизняній науковій літературі відсутні дослідження сутності зазначеного виду фінансової безпеки. На наше переконання, зміст фінансової безпеки системи парабанківських посередників (ФБСПП) можна визначити через аналіз відповідного рівня безпеки окремих видів парабанківських посередників та узагальнення отриманих результатів.

Так, А.М. Єрмошенко пропонує під фінансовою безпекою страхової організації розглядати такий її стан, який характеризується збалансованістю системи фінансових показників, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дозволяє своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток

страхової організації в поточному та наступних періодах. При цьому автор обґрунтовує положення, відповідно до якого це поняття можна розглядати як у статистиці, тобто через оцінювання рівня фінансової безпеки, так і в динаміці – через безперервний процес її (фінансової безпеки) забезпечення [2, с. 11]. О.В. Чернявська пропонує фінансову безпеку ринку страхових послуг загалом і конкретного страховика зокрема визначати як такий рівень забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дозволив би їм у разі потреби відшкодовувати обумовлені у договорах страхування збитки їх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування компанії [4, с. 160]. Однак тлумачень фінансової безпеки парабанківських посередників у науковій літературі фактично немає. Варто лише відзначити підхід В.В. Баранової до трактування сутності дефініції „безпека небанківських фінансових установ”, під якою автор розглядає наявність таких правових, організаційних, фінансових умов, що дозволяють забезпечувати законну реалізацію фінансових інтересів без виникнення суперечностей з інтересами інших суб’єктів, взаємин різних форм власності, стійко функціонувати й протистояти реальній і потенційній внутрішній і зовнішній загрозам та впливам [1]. При цьому науковець не виконує декомпозицію системи безпеки зазначених установ і не деталізує окремі види безпеки, які повинні забезпечуватися у процесі функціонування таких посередників.

Отже, фінансова безпека парабанківського посередника – складова його економічної безпеки, такий стан функціонування парабанківського посередника, за якого можливим є забезпечення достатніми обсягами фінансових ресурсів його стабільного розвитку в довгостроковій перспективі, задоволення першочергових фінансових потреб та сприяння формуванню передумов для ефективного розвитку такої установи. Тобто згідно з суб’єктним підходом до розгляду фінансової безпеки для всіх підприємств, суб’єктів господарювання визначення фінансової безпеки є універсальним.

Як у порівнянні з фінансовою безпекою банківської системи та фінансовою безпекою банківської установи, фінансова безпека системи парабанківських посередників також відрізняється від аналогічної безпеки парабанківської установи. Пропонуємо фінансову безпеку системи парабанківських посередників розглядати як складову фінансової безпеки держави, складно структуроване явище, стан якого забезпечує нормальні умови функціонування парабанківських посередників загалом, ефективно протидіяти макроекономічним зовнішнім та внутрішнім щодо цієї системи впливам, формувати достатні обсяги фінансових ресурсів для раціонального, прибуткового, а головне, стабільного розвитку фінансового ринку та національної економіки. Одразу зазначимо, що на відміну від фінансової безпеки банківської системи, ФБ СПП є складнішою за своїм змістом, оскільки містить фінансову безпеку різнобічних фінансових посередників, які були виокремлені та систематизовані за функціональною ознакою мобілізації тимчасово вільних фінансових ресурсів економічних суб’єктів та перетворення їх у кредитні та інвестиційні ресурси, не враховуючи банківські установи. Складність зазначеного виду безпеки та фактична відсутність наукових напрацювань у цій сфері досліджень об’єктивно вимагають ґрунтовного вивчення структури ФБ СПП з деталізацією її складових, систематизацією таких компонентів та розкриттям їх змісту. На рис. графічно зображена схема ФБ СПП, декомпозиція якої виконана на основі застосування суб’єктно-елементного підходу до ідентифікації її елементів.

Враховуючи наявні підходи до визначення структури фінансової безпеки держави, а також особливості функціонування системи парабанківських посередників на фінансовому ринку країни, на нашу думку, доцільним є формування такого компонентного складу ФБ СПП: 1) фінансова безпека страхового сектору СПП; 2) фінансова безпека кредитного сектору СПП; 3) фінансова безпека інвестиційного сектору СПП.

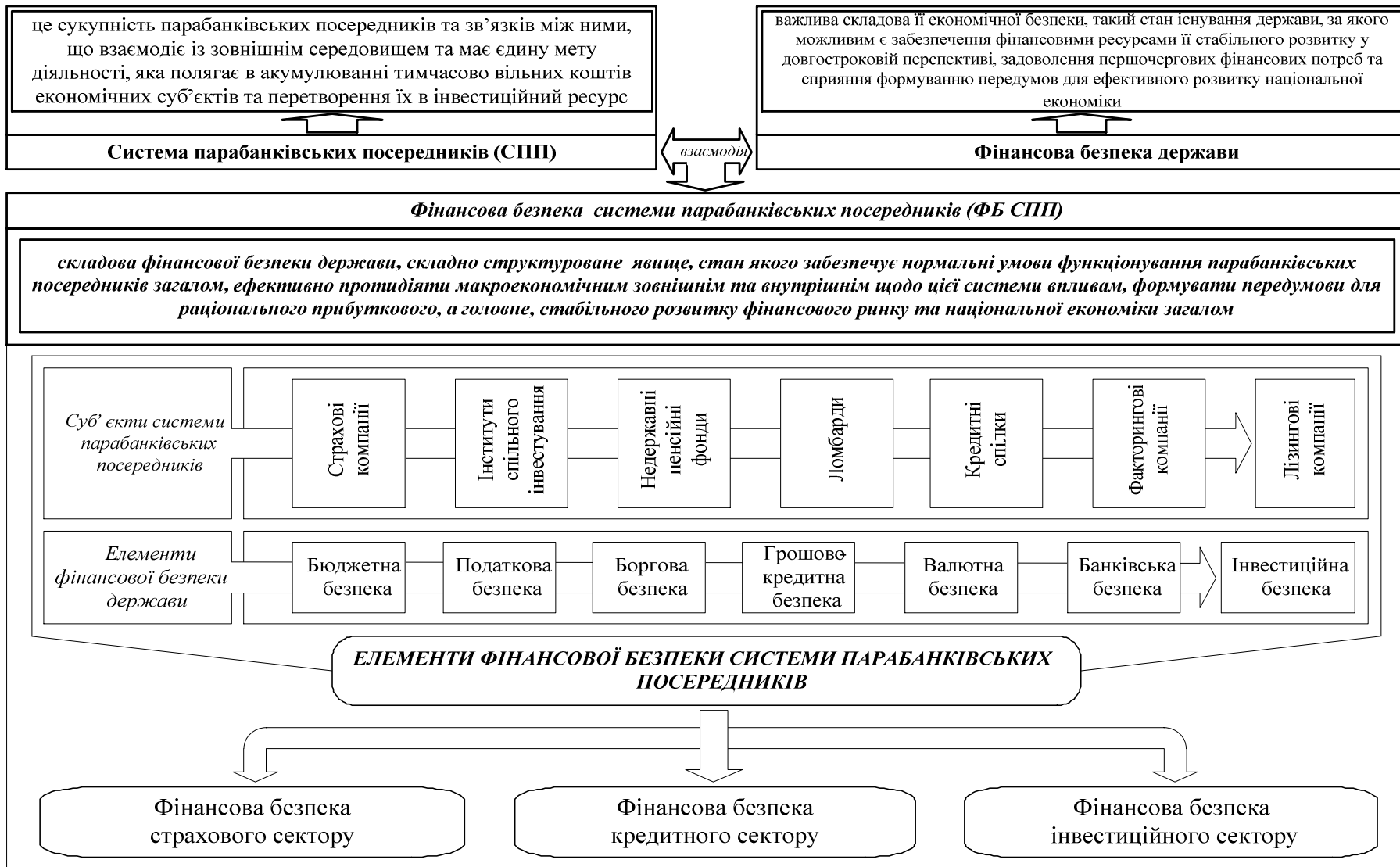

Рис. Структурний склад фінансової безпеки системи парабанківських посередників

Джерело: складено автором.

Визначений підхід до виокремлення основних складових ФБ СПП може бути доповнений іншими видами безпеки, але зазначені є основними з погляду забезпечення стабільності функціонування такої системи. У свою чергу, кожний з видів безпеки різнобічних секторів СПП також може бути розглянутий як складна підсистема. З'ясуємо зміст кожного з визначених видів ФБ СПП.

Фінансова безпека страхового сектору СПП, насамперед, включає забезпеченість достатніми фінансовими ресурсами діяльності страхових компаній, недержавних пенсійних фондів. У Наказі Міністерства економіки України „Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України” визначено, що безпека страхового ринку – це такий рівень забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дав би їм змогу в разі потреби відшкодувати обумовлені в договорах страхування збитки їх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування таких установ [3]. Таким чином, фінансова безпека страхового сектору СПП, насамперед, полягає у забезпеченості його фінансової стабільності через формування ефективної державної системи регулювання діяльності страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, яка б сприяла формуванню достатнього рівня фінансової міцності означених установ. До особливостей фінансової безпеки страхового сектору СПП варто віднести:

- 1) можливість вчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами щодо вчасної виплати страхових відшкодування, пенсійних накопичень;
- 2) можливість вільно вкладати свої кошти у різнобічні інвестиційні проекти з метою формування додаткового доходу та збереження таких коштів;
- 3) можливість вільно залучати кредитні кошти для реалізації нових проектів на кредитному ринку країни з подальшим забезпеченням стабільного фінансового стану страхових компаній та недержавних пенсійних фондів;
- 4) можливість залучати інвестиційні ресурси на фондовому ринку з метою розширення своєї діяльності і т. ін.

Фінансова безпека кредитного сектору СПП полягає у забезпеченні фінансової стабільності діяльності кредитних парабанківських установ, до числа яких варто віднести кредитні спілки, ломбарди, факторингові та лізингові компанії. Звичайно, для кожної із визначених установ притаманні свої особливості функціонування і можна дослідити систему фінансової безпеки таких посередників. На наше переконання, до особливостей фінансової безпеки кредитного сектору СПП варто віднести:

- 1) можливість вчасно виконувати свої зобов'язання перед своїми клієнтами в частині повернення тимчасово вільних ресурсів економічних суб'єктів, які були залучені такими установами;
- 2) можливість здійснювати ефективну кредитну політику, яка б сприяла формуванню стабільного фінансового становища кредитних установ;
- 3) можливість залучати кредитні, інвестиційні ресурси для розширення своєї діяльності;
- 4) можливість забезпечення вчасного повернення позикових коштів, що надані клієнтам таких установ, оскільки це безпосередньо має прямий вплив на фінансову стабільність кредитних парабанківських посередників і, відповідно, на формування їх фінансової безпеки.

Фінансова безпека інвестиційного сектору СПП фактично ґрунтується на забезпеченні достатніми фінансовими ресурсами стабільного розвитку інститутів спільного інвестування, які є основними суб'єктами зазначеного сектору. На наш погляд, до особливостей фінансової безпеки інвестиційного сектору СПП варто віднести:

- 1) можливість формувати достатні обсяги фінансових ресурсів, яких вистачало б для здійснення стабільної діяльності інвестиційних парабанківських установ;

2) можливість виконувати фінансові зобов'язання перед своїми клієнтами у повному обсязі щодо виплати вкладених коштів з відсотками відповідно до підписаних угод;

3) можливість залучати інвестиційні кошти для реалізації своєї діяльності, її розширення і т. ін.

Зазначимо, що виділення у СПП трьох складових її фінансової безпеки обґрунтовано спільними ознаками та особливостями, що притаманні окремим елементам такої системи. Однак з урахуванням факту, що ФБ СПП є складовою фінансової безпеки держави, то логічно припустити, що у кінцевому підсумку цій системі притаманні всі види фінансової безпеки держави, які прийнято виділяти на сьогодні у більшості наукових праць.

1. Податкова безпека СПП – такий рівень сплати податків у країні фінансовими установами, який створює умови для їх ефективного розвитку, сприяє формуванню легітимного простору діяльності зазначених установ, унеможливує ведення напівлегального бізнесу, формує систему мотиваційних чинників реалізації діяльності парабанківськими посередниками виключно у законодавчому полі щодо сплати податків. Податкова безпека СПП також полягає у можливості ведення не лише легального бізнесу парабанківськими посередниками, але і сплати таких обсягів податків, які не зумовлюють погіршення фінансового стану зазначених посередників, а навпаки, створюють конкурентні переваги для здійснення ними своєї діяльності в Україні.

2. Боргова безпека СПП – такий стан функціонування парабанківських посередників, за якого у зазначених установ є можливість забезпечувати фінансовими ресурсами свої зобов'язання, вчасно виконувати всі умови договорів щодо залучення додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення поточної діяльності та розширення ринків збуту своїх послуг, удосконалення якості їх надання тощо.

3. Кредитна безпека СПП – на перший погляд кредитну безпеку СПП варто віднести до боргової безпеки зазначеної системи, оскільки кредит – це також борг, який необхідно віддати власнику позикових ресурсів. Однак, на наше переконання, кредитну безпеку варто віднести до окремого виду фінансової безпеки СПП, оскільки до її складу також необхідно віднести формування ефективного кредитного портфеля багатьох парабанківських посередників, тобто забезпечення, насамперед, повернення позик, які надані клієнтам зазначених установ. Рівень кредитної безпеки безпосередньо пов'язаний з можливістю формувати ефективну систему управління кредитним ризиком у межах конкретних парабанківських посередників та на цій основі аналізувати загалом обсяги кредитних позик, створювати нові механізми управління кредитними ризиками з урахуванням специфіки окремих кредитних парабанківських посередників.

4. Валютна безпека СПП – як вже зазначалося, це стан курсоутворення у країні, за якого парабанківські посередники у цілому мають змогу здійснювати стабільну, і, що найголовніше, прогнозовану діяльність у разі необхідності виконання операцій з іноземною валютою. Відповідно до чинного вітчизняного законодавства парабанківські посередники можуть здійснювати валютні операції лише за посередницької участі комерційних банків і тому виступають як звичайні клієнти, не маючи змоги якимось чином впливати на валютний ринок країни. Особливості функціонування окремих видів парабанківських посередників дають підстави стверджувати, що найбільшу роль валютна безпека відіграє у функціонуванні страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, інститутів спільного інвестування, лізингових та факторингових компаній.

5. Інвестиційна безпека СПП є універсальним видом безпеки, який часто науковці виділяють в окремий тип економічної безпеки, що, на нашу думку, є недоцільним. Інвестиційна безпека СПП характеризує такий стан її розвитку, за якого забезпечується можливість парабанківським посередникам залучати необхідні фінансові ресурси від вітчизняних

та закордонних інвесторів для розширення своєї діяльності, формування інвестиційної привабливості для потенційних інвесторів відповідної сфери національної економіки.

6. Безпека банківського обслуговування СПП є ваговою складовою забезпечення фінансової безпеки та стабільності діяльності парабанківських посередників. У сучасних економічних реаліях України, у межах банківської системи якої існують фінансово нестабільні комерційні банки та з урахуванням неефективного державного контролю за банківською системою держави, формування механізмів гарантування безпеки банківського обслуговування є одним з першочергових завдань зміцнення фінансової безпеки СПП. З урахуванням банкрутства банків, їх фінансової неплатоспроможності, у парабанківських посередників, рахунки яких виключно обслуговуються через банківські установи, часто виникають проблеми щодо використання власних коштів для реалізації зобов'язань перед своїми клієнтами. Фактично блокування фінансових ресурсів парабанківських посередників в одній із банківських установ автоматично призводить до погіршення фінансового стану таких посередників та ускладнює їх функціонування у майбутньому. Саме тому забезпечення безпеки банківського обслуговування стає першоосновою стабільного функціонування загалом СПП.

Визначившись із сутністю ФБ СПП, проаналізуємо можливості її впливу на загальнодержавну фінансову безпеку країни та потенційні передумови забезпечення останньої через формування сприятливих умов функціонування для парабанківських посередників. Загалом, ФБ СПП, як вже зазначалося, є складовою фінансової безпеки держави й зазначені категорії досить тісно пов'язані між собою. Зокрема, парабанківські посередники у цілому здійснюють вплив на функціонування фінансового ринку та національної економіки загалом. Це обумовлює їх можливість впливати на фінансову безпеку держави у процесі реалізації своєї діяльності. Звичайно, такий вплив може бути як позитивним, так і негативним. Розглянемо більш детально його прояви. Отже, у площині позитивних моментів забезпечення фінансової безпеки держави роль СПП може полягати у наступному:

1) можливість акумулювати внутрішні ресурси економічних суб'єктів, які тимчасово не залучені до фінансової системи держави і перетворювати їх на інвестиційні кошти, формуючи передумови для забезпечення інвестиційної безпеки країни та СПП загалом;

2) створювати передумови для фінансування реального сектору економіки через формування пропозиції інвестиційних та кредитних ресурсів;

3) створювати конкуренцію іноземному капіталу через забезпечення потенційних можливостей фінансування національного господарства через залучення, насамперед, вітчизняних коштів, оскільки парабанківські посередники, насамперед, працюють із клієнтами – фізичними особами (страхові компанії, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди тощо);

4) формувати передумови для забезпечення потреб клієнтів у специфічних фінансових послугах, які не надаються іншими фінансовими установами, включаючи комерційні банки, що дає можливість залучати тимчасово вільні кошти фізичних та юридичних осіб через пропозицію нових фінансових продуктів та послуг;

5) забезпечувати можливість створення довгострокових інвестиційних ресурсів для розвитку національного господарства і розширення фінансової бази його функціонування;

6) розвиток самих парабанківських посередників дозволяє залучати інвестиційні ресурси до розвитку такого сектору національної економіки, збільшувати кількість робочих місць, створювати умови для нарощення можливостей для різнобічних економічних суб'єктів забезпечувати через використання послуг зазначених установ своєї фінансової безпеки, що позитивно впливає на зміцнення фінансової безпеки держави загалом.

Негативний вплив СПП на фінансову безпеку держави, як правило, є наслідком неефективної державної політики регулювання діяльності таких установ та недосконалого законодавчого забезпечення їх функціонування і може полягати у наступному:

1) використання парабанківських посередників для відмивання коштів, що активно відбувається на фінансовому ринку на сьогодні і має негативний вплив на формування фінансової безпеки держави;

2) порушення парабанківськими посередниками виконання своїх зобов'язань перед клієнтами через недосконале законодавство щодо забезпечення прав користувачів фінансових послуг;

3) найбільш вагомими недоліком впливу СПП на фінансову безпеку держави є втрата довіри клієнтів таких установ до їх діяльності внаслідок протиправних дій зазначених установ. Тіньові схеми із залученими від юридичних та фізичних осіб коштами, невиконання зобов'язань, уникнення відповідальності, невіплата відшкодувань – все це призводить до зневіри клієнтів до діяльності парабанківських посередників і, у підсумку, взагалі до фінансового ринку. Такий процес сприяє формуванню масової недовіри до діяльності не лише парабанківських посередників, але і всіх інших подібних установ, що призводить до відтоку коштів з фінансового ринку країни, доларизації заощаджень та, відповідно, зменшення обсягів інвестиційних ресурсів, підвищення їх вартості, що у результаті, формує передумови до зниження темпів розвитку національної економіки.

Висновки. Розвиток парабанківських посередників є важливою складовою функціонування фінансового ринку країни. У сучасному світі не можна забезпечити належний рівень економічного розвитку країни, створюючи умови для діяльності виключно, наприклад, банківських установ, і не зважати на особливості функціонування парабанківських посередників, які також потребують ґрунтового державного регулювання. Питання ФБ СПП сьогодні вимагають реалізації додаткових наукових досліджень як сутності зазначеної категорії, її структури, так і особливостей формування та зміцнення фінансової безпеки держави через активізацію функціонування системи парабанківських посередників.

Список використаних джерел

1. Баранова В. В. Безпека небанківського фінансового сектору та її місце у безпеці фінансової системи держави [Електронний ресурс] / В. В. Баранова // Актуальні питання безпеки фінансової системи держави : збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Харків, 21 лютого 2014 р.). – Режим доступу : <http://univd.edu.ua/dir/1421/materiali-mizhnarodnoi-naukovo-praktichnoi-internet-konferentsii-aktualni-pitannya-bezpeki-finansovoi-sistemi-derzhavi>.

2. Єрмошенко А. М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами" / А. М. Єрмошенко. – К., 2006. – 21 с.

3. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / за редакцією академіка НАН України С. І. Пирожкова. – К. : НІПМБ, 2003. – 42 с.

4. Фінансова безпека соціально-економічного розвитку держави: сучасні проблеми та стратегічні орієнтири : монографія / за заг. ред. О. В. Чернявської. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 459 с.